Cevap Anahtarı ve Puanlama Yönergesi

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ 2. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI · Sınav 5 (Zor düzey) · Konu-soru dağılım tablosu: Senaryo 5

Soru	Öğrenme çıktısı	Beklenen cevap	Puanlama
1a	**SB.5.3.3** Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını karşılaştırabilme	Sümerler parayı değil yazıyı (çivi yazısını) bulmuştur. Lidyalılar çivi yazısını değil parayı ilk kullanmıştır.	1. notu düzeltme **(3 p)** 2. notu düzeltme **(3 p)** **Toplam: 6 p**
1b		Babilliler (Mezopotamya) toplum içi düzeni sağlayan yazılı kanunlar yapmıştır. Hititler (Anadolu) devletler arasında barışı sağlayan yazılı bir antlaşma yapmıştır. İkisi de yazılı kurallarla düzeni sağlamaya katkıdır.	Babil katkısı **(2 p)** Hitit katkısı ve karşılaştırma **(3 p)** **Toplam: 5 p**
2a	**SB.5.3.3** Mezopotamya ve Anadolu medeniyetlerinin ortak mirasa katkılarını karşılaştırabilme	Her iki seçim de gerekçesiyle kabul edilir. Örnek: Yazı seçilmelidir; çünkü yazı olmadan bilgiler, kanunlar, antlaşmalar ve ticaret kayıtları tutulamazdı; tarih çağları da yazıyla başlar. Para ise ticareti kolaylaştırmıştır ama etkisi daha çok ekonomi alanıyladır.	Açık bir karar **(2 p)** İki buluşu karşılaştırma **(3 p)** Kararın gerekçesi **(3 p)** **Toplam: 8 p**
2b		Örnek: “Lidyalılar parayı ilk kullanan medeniyettir; para, alışverişi kolaylaştırarak ticaretin gelişmesini sağlamıştır.”	Doğru bilgi içeren kısa not **(4 p)** **Toplam: 4 p**
3	**SB.5.4.1** Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme	Görüş doğru değildir. Örnekteki ülkede seçim yapılmamakta ve düşünce özgürlüğü kısıtlanmaktadır; yani egemenlik fiilen millette değildir. Cumhuriyetin gerçek anlamda uygulanabilmesi için özgür ve düzenli seçimler, seçme ve seçilme hakkı, düşünce ve basın özgürlüğü gibi demokratik özelliklerin bulunması gerekir.	Görüşün yanlış olduğunu belirtme **(2 p)** Örnekten iki kanıt gösterme **(4 p)** Gerekli demokratik özellikleri açıklama **(5 p)** **Toplam: 11 p**
4	**SB.5.4.1** Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme	Demokraside kararlar çoğunluğun oyuyla alınır, ancak azınlığın düşünceleri de dinlenir ve haklarına saygı gösterilir; azınlığı yok saymak demokrasiye aykırıdır. Öneri: Gezi müzeye yapılır, bir sonraki etkinlikte hayvanat bahçesi gezisi planlanır ya da programa bir doğa yürüyüşü eklenir.	Çoğunluk kararını kabul etme **(2 p)** Azınlığın haklarına saygı ilkesini açıklama **(4 p)** Azınlığı gözeten uygulanabilir öneri **(5 p)** **Toplam: 11 p**

Soru	Öğrenme çıktısı	Beklenen cevap	Puanlama
5	**SB.5.4.2** Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme	Mahalleliler toplantıya katılmadığı için kendi sokaklarının sorunlarını dile getirememiştir; etkin vatandaş olmamanın sonucu, kararların herkesin ihtiyacını yansıtmamasıdır. Katılım artarsa farklı sorunlar konuşulur, kararlar daha adil olur ve mahalleli kararları benimser; toplum düzeni güçlenir.	Şikâyetin nedenini katılımsızlıkla açıklama **(5 p)** Katılımın artmasına yönelik çıkarım **(6 p)** **Toplam: 11 p**
6	**SB.5.4.2** Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme	A Mahallesi. Geri dönüşüm kutularının kullanılması çevreyi temiz tutar; gönüllü çalışmalara katılım yardımlaşmayı ve dayanışmayı artırır; sorunların ilgili kuruma bildirilmesi sorunların hızla çözülmesini sağlar. Bu davranışlar etkin vatandaşlığın göstergesidir ve düzeni güçlendirir.	A Mahallesi **(2 p)** Üç satırın her birinden gerekçe (3 × 3 p) **(9 p)** **Toplam: 11 p**
7	**SB.5.4.3** Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme	Gerçek bir acil durumda hat meşgulse yardım gecikebilir; bu, insanların yaşama ve sağlık hakkını tehlikeye atar. Vatandaşların sorumluluğu, acil hatlarını yalnızca gerçek acil durumlarda aramak ve çevresindekileri de bu konuda uyarmaktır.	Yaşama / sağlık hakkını belirtme **(3 p)** Etkiyi sorgulayarak açıklama **(4 p)** Sorumluluğu yazma **(4 p)** **Toplam: 11 p**
8	**SB.5.4.3** Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme	Kerem'in düşüncesini söyleme hakkı vardır; ancak bu hak hakaret etmeyi kapsamaz. Hakaret, Elif'in saygı görme hakkını çiğner. Kerem "Ben bu konuda farklı düşünüyorum, çünkü…" diyerek gerekçesini nazikçe açıklayabilir.	Hakkın varlığını kabul etme **(2 p)** Hakkın sınırını sorgulama **(5 p)** Uygun ifade örneği **(4 p)** **Toplam: 11 p**
9	**SB.5.4.3** Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme	Eğitim hakkı herkes içindir; ancak Arda kütüphane ve laboratuvardan arkadaşları gibi yararlanamadığı için bu hakkı eşit biçimde kullanamamaktadır. Okul yönetimi: asansör ya da rampa için ilgili kurumlara başvurmalı, geçici olarak kitapların bir bölümünü alt kata taşımalı. Öğrenciler: Arda'nın da katılabileceği etkinliklerin alt katta yapılmasını önermeli, ona destek olmalı.	Eşitsizliği belirtme **(3 p)** Eğitim hakkıyla ilişkilendirerek sorgulama **(3 p)** Okul yönetimi için öneri **(3 p)** Öğrenciler için öneri **(2 p)** **Toplam: 11 p**

Açık uçlu sorularda farklı ama doğru gerekçelere de puan verilir. Kısmi puan ölçütleri öğretmenin değerlendirmesine yol gösterir.